

Q3

26

Kwartaal- verslag

OVER ONS

Erfgoed

De provincie Utrecht is rijk aan erfgoed. Denk aan de Hollandse Waterlinies en de Romeinse Limes. Beide zijn niet voor niets door UNESCO aangewezen als werelderfgoed.

In de provincie Utrecht bevinden zich bovendien ongelooflijk veel kastelen, buitenplaatsen, kerken, molens en andere belangwekkende monumenten.

Ook tradities en gebruiken vallen onder de noemer erfgoed. Denk aan klederdrachten, dialecten en andere vormen van immaterieel erfgoed.

Erfgoededucatie

Jong geleerd is oud gedaan en dat geldt zeker voor erfgoed en erfgoedonderwijs. Landschap Erfgoed Utrecht is al jaren hofleverancier van onderwijsprogramma's op het gebied van erfgoed.

Via het Cultuurprogramma van onze partner Kunst Centraal bereiken we zo'n 70 procent van alle basisscholen in de provincie met erfgoededucatie.

We zijn er erg op gespitst om scholen te koppelen aan lokale erfgoedorganisaties. Zo verbinden we de jeugd met het erfgoed in hun eigen omgeving.

Natuur en landschap

Natuur en landschap staan onder druk in de provincie Utrecht. Op verschillende manieren dragen we bij aan het behoud, herstel en ontwikkeling van onze groene omgeving.

We werken samen met andere groene organisaties aan projecten. Samen met vrijwilligers brengen we de conditie van het landschap in kaart. Deze vrijwilligers ondersteunen we met cursussen, bijeenkomsten en advies op de terreinen van landschapsbeheer, weidevogelbescherming, Klompenpaden, vakkennis en veiligheid.

VOORWOORD

Het derde kwartaal eindigde met taart. Websitebouwer Basic Orange stuurt traditiegetrouw een taart bij de lancering van een nieuwe website. Op 22 september was het zover: onze vernieuwde website ging live.

De rest van het kwartaal draaide vooral om de mensen die ons werk mogelijk maken: vrijwilligers. Zo'n 400 van hen kwamen naar de eerste Oostbroek Vrijwilligersdag, die we samen met vijf andere groene organisaties organiseerden. Met de Rabo for Society Hub sloten we een partnerovereenkomst, waardoor jaarlijks 300 medewerkers van de Rabobank in de Utrechtse natuur aan de slag gaan. En in de Expeditie Nieuwe Gezichten zoeken gemeenschappen van immaterieel erfgoed samen naar nieuwe vrijwilligers.

Daarnaast stonden we met Verhaal van Utrecht en tijdens Keti Koti stil bij het slavernijverleden, brachten we archeologie dichterbij mensen met spreekuren en een eerste archeologiediner en presenteerden leerlingen uit Lopik hun ideeën tegen hittestress aan de wethouder. Een greep uit wat er dit kwartaal gebeurde, lees je in dit overzicht.

Hein Pasman,
directeur-bestuurder Landschap Erfgoed Utrecht

“Als je goed kijkt, zie je overal de sporen van de slavernij”

Natalja Macnack (Tori Oso)
gasthoofdredacteur Verhaal van Utrecht

Gasthoofdredacteur Natalja Macnack (juni)

In juni, in aanloop naar Ketikoti, was Natalja Macnack gasthoofdredacteur van Verhaal van Utrecht. Natalja is cultureel ondernemer en gids bij de stadswandelingen Sporen van slavernij in Utrecht. Als gasthoofdredacteur liet ze zien hoe het slavernijverleden nog in de stad aanwezig is, ook waar je het niet meer ziet.

Haar portret begint op het Lucasbolwerk, waar nu de Stadsschouwburg staat. Op die plek verwerkte het Suikerhuis vanaf 1721 ruwe rietsuiker uit Suriname, geproduceerd door tot slaaf gemaakten. Natalja vertelt ook over de doorwerking van dat verleden in het heden, onder meer op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en op de woningmarkt. Bij het verhaal horen video's waarin ze de lezer meeneemt in haar kijk op het erfgoed van de provincie.

Lees het verhaal op verhaalvanutrecht.nl/verhalen/het-verhaal-van-natalja-macnack

A photograph of two men standing on a balcony. The man on the left, Bas Kennis, is wearing a dark blue shirt and olive green cargo pants, leaning against a red door frame. The man on the right is wearing a light-colored t-shirt with a graphic, a green cap, and light-colored pants, holding a white tablet. They are both looking towards the right, where a vast green landscape with fields, trees, and some buildings is visible under a cloudy sky. The balcony has a white railing.

**“Juist de mensen die niet direct op erfgoed afkomen
wil ik met de Hamtoren laten kennismaken”**

Bas Kennis (BLØF)
gasthoofdredacteur Verhaal van Utrecht

Gasthoofdredacteur Bas Kennis (augustus)

In augustus was Bas Kennis gasthoofdredacteur van Verhaal van Utrecht. Bas is toetsenist bij BLØF en woont sinds 2016 in de Hamtoren in Vleuten, het laatste overblijfsel van kasteel Den Ham. Als gasthoofdredacteur liet hij zien hoe erfgoed en podiumkunsten elkaar kunnen versterken.

In zijn portret neemt Bas de lezer mee langs de zeven verdiepingen van de toren. Hij dook in de geschiedenis van het kasteel en liet de bouwgeschiedenis in kaart brengen. Zelf ziet hij zich als tijdelijke bewoner, die de toren met de omgeving wil delen. Dat doet hij met concerten in de toren en met het Rapunzel Festival op het kasteelterrein, dat in september voor de derde keer werd gehouden. Met het festival wil hij juist mensen bereiken die niet vanzelf op erfgoed afkomen.

Lees het verhaal op verhaalvanutrecht.nl/verhalen/het-verhaal-van-bas-kennis

Limes Kennisdag Extra Large

Vrijwilligers, gidsen, museummedewerkers, archeologen en erfgoedliefhebbers uit de provincies Utrecht, Gelderland en Zuid-Holland kwamen op 2 juli samen op de Limes Kennisdag XXL. Ze deelden kennis, deden nieuwe ideeën op en leerden elkaar kennen. Landschap Erfgoed Utrecht organiseerde de dag samen met Erfgoed Gelderland en Erfgoedhuis Zuid-Holland.

De dag begon met een rondleiding bij Fectio, het Romeinse fort bij Vechten. 's Middags stond het vernieuwde Interpretatiekader Romeinse Limes centraal, met presentaties en workshops. De drie provincies werken daarin aan hetzelfde doel: het verhaal van de Neder-Germaanse Limes beter vertellen.

Dank aan alle deelnemers, sprekers en partners. Foto's van de dag staan op de website van Landschap Erfgoed Utrecht.

Bijzondere Buitendag in Kasteeltuin Nijvelt

Tijdens de Bijzondere Buitendag in Kasteeltuin Nijvelt, een locatie van Utrecht Natuurlijk, werd hard gewerkt. De deelnemers wieden onkruid, maakten paden vrij en knapten de bijenburcht op. Voor de lunch stond er een salade op tafel met groenten uit de tuin. Op deze plek heeft vroeger een kasteel gestaan. Archeoloog Daniel Saveur vertelde erover aan de hand van vondsten die hij had meegenomen.

Archeologiespreekuur

Bijna elke week houdt Landschap Erfgoed Utrecht ergens in de provincie een archeologiespreekuur. Op 12 augustus was dat in Museum IJsselstein, waar bezoekers vondsten uit de regio meebrachten. Tijdens 'Archeologie bij mij: jouw vondsten onder de loep' bekeken ze die samen met Daniel Saveur, archeoloog van Landschap Erfgoed Utrecht.

Het werd een middag vol vondsten, verhalen en archeologische vragen. Elke vondst vertelde iets over het verleden en over de mensen die hier vóór ons woonden. Zo levert de middag ook nieuwe kennis op over de geschiedenis van IJsselstein en omgeving.

Expeditie Nieuwe Gezichten van start

De Expeditie Nieuwe Gezichten is van start gegaan. In dit traject gaan gemeenschappen van immaterieel erfgoed op zoek naar nieuwe vrijwilligers, met Mieke Heurneman en Saskia Derks als reisleiders. De eerste bijeenkomst begon met een kennismaking aan de hand van voorwerpen die de deelnemers altijd meenemen op reis. Die liepen uiteen van een telefoon (om contacten op te slaan) en een trekveer (om fit te blijven) tot een ring met een bijzondere steen, koffiecupsjes en gedroogde abrikozen (voor energie onderweg). Elk voorwerp bleek op de een of andere manier iets te zeggen over het werken met vrijwilligers.

Daarna gingen de deelnemers in tweetallen aan de slag met de vrijwilligersreis. Wat maakt een vrijwilliger mee in de tijd dat hij aan een organisatie verbonden is? Wat zijn de hoogtepunten en waar liggen drempels of dieptepunten? En hoe zorg je dat die reis zo veel mogelijk in het groen blijft en zo weinig mogelijk in het rood? De ochtend eindigde met een gezamenlijke lunch, waar de gesprekken gewoon doorgingen. Daarmee is de expeditie goed op weg.

Bondru

Alles stroomde, op dinsdagavond 30 juni in het Griftpark. Er stroomde geurend water over mijn handen als welkom. Verhalen stroomden van generatie op generatie. Een traan stroomt over mijn wangen bij gesproken woorden. Muziek stroomt uit monden en instrumenten. Op het einde stromen lelies voorafgaand aan de allerlaatste krans die voorzichtig op het water wordt gelegd. En de zon stroomt tussen de wolken door bij de laatste woorden van de plechtigheid. Wat een mooie samenkomst was de herdenking van ons slavernijverleden. Ik voel dankbaarheid dat ik daar met collega's Milou Derksen en Hein Pasman bij mag zijn.

En bij het festival, ging Bondru verder. Vanuit Landschap Erfgoed Utrecht, het netwerk immaterieel erfgoed Utrecht (met topcollega's Milou en Emma Egberts) waren we er, en we dronken een biertje samen en we aten bara, en wat vrijwilligers van de Landschapsbeheerploegen Utrecht en ploegleider Merijn Schipper waren er ook. Aan onze tafel in het zonnetje schoven mensen aan en luisterden wij naar elkaars verhalen, leerden we nieuwe mensen kennen, en nieuwe mensen leerden ons kennen. Dankjewel Ketu Koti Utrecht voor de krachtige liefdevolle manier waarop jullie dit neerzetten.

Saskia Derks

Participatie, immaterieel erfgoed en teamleider erfgoed

Archeologiediner op Kumpuland Festival

Op zaterdag 19 september vond op het Kumpuland Festival het eerste archeologiediner van Landschap Erfgoed Utrecht plaats. Twaalf deelnemers van verschillende generaties brachten een voorwerp mee en bekeken dat samen door de ogen van een archeoloog. Op tafel lagen onder meer een beeldje, een rijstlepel, een sieraad en een boek. Emma Egberts en Daniel Saveur begeleidden de gesprekken. Het concept van het archeologiediner is ontwikkeld door Erfgoedhuis Zuid-Holland. De eerste editie is voor herhaling vatbaar.

Erfgood- educatie

Wat is erfgoed voor jou?

Die vraag stond centraal in het gastcollege Erfgoed en Burgerschap dat Emma Egberts en Dorien Wijstma gaven aan tweedejaarsstudenten van de Marnix Academie in Utrecht. Niets is uit zichzelf erfgoed. Iets wordt erfgoed als een groep mensen, een overheid of een gemeenschap besluit dat het belangrijk is. Erfgoed gaat daarom over betekenis geven, over verschillende perspectieven en over de emoties en belangen die daarbij meespelen. En daarmee gaat het over onze democratische samenleving.

Wie zo naar erfgoed kijkt, oefent houdingen en vaardigheden die aansluiten bij de kerndoelen burgerschap. De studenten kunnen daar straks in hun eigen klas mee aan de slag.

Doordenkers gezocht!

Het is jouw wereld. Onder die slogan verbindt Landschap Erfgoed Utrecht leerlingen met het landschap en erfgoed in hun eigen buurt. In Lopik bogen ruim 300 leerlingen uit groep 7 en 8 zich over hittestress door betegelde pleinen en tuinen. Wat kunnen we leren van dieren en planten die voor verkoeling zorgen?

Met gastdocent Joëlle Baijer onderzochten ze drie locaties in Lopik, als cartograaf, verzamelaar, journalist, jurylid of fotograaf. Op school werkten ze hun ideeën uit tot creatieve plannen. Op 6 juli presenteerden tien leerlingen van de Jan Bunnikschool en CBS Eben Haëzer de meest originele ontwerpen aan wethouder Gerrit Spelt: van een klimaatclub tot fontein met verkoelende nevel. De eerste datum was afgelast vanwege code rood, wat liet zien hoe actueel het onderwerp is.

‘Doordenkers gezocht!’ is onderdeel van het Cultuurprogramma van Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht. In Lopik deden vijftien klassen van negen basisscholen mee.

Natuur & Landschap

Vrijwilligersresultaten 2025 bekendgemaakt

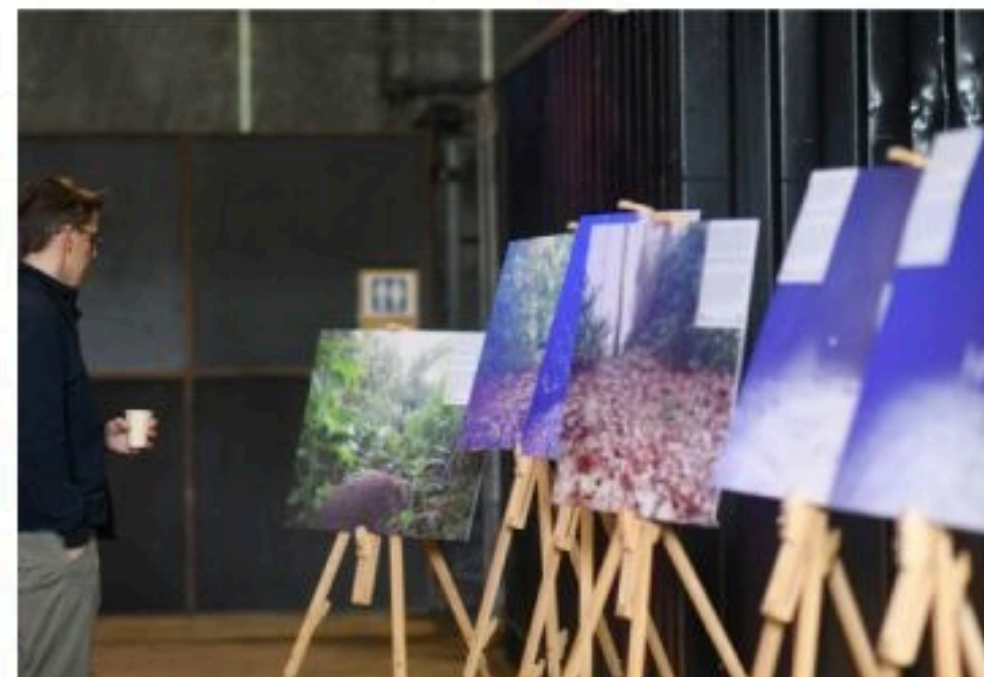
Bijna een half miljoen uur. Zoveel tijd staken vrijwilligers in 2025 in natuur, landschap en erfgoed in de provincie Utrecht. Uit onze jaarlijkse inventarisatie blijkt dat 9.069 vrijwilligers samen 495.586 uur in touw waren. Dat vertegenwoordigt een economische waarde van 11,2 miljoen euro.

Ze knotten bomen, leggen poelen en houtwallen aan, onderhouden wandelpaden en beschermen weidevogels. Ze werken bij musea, archieven, historische verenigingen en archeologiewerkgroepen en schrijven voor Verhaal van Utrecht.

"Bijna een half miljoen uur, dat zegt veel over hoe betrokken mensen zijn bij hun leefomgeving. Zonder hen zouden veel natuurgebieden, monumenten en collecties simpelweg niet te bezoeken zijn," zegt directeur Hein Pasman.

Aan alle vrijwilligers: dank je wel!

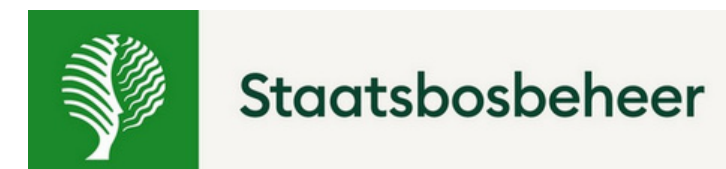

Eerste Oostbroek Vrijwilligersdag

Zo'n 400 vrijwilligers uit de provincie Utrecht kwamen op zaterdag 26 september naar Vliegbasis Soesterberg voor de eerste Oostbroek Vrijwilligersdag. Met deze dag bedankten zes organisaties hun vrijwilligers voor hun inzet voor natuur, milieu en erfgoed: IVN Natuureducatie, Landschap Erfgoed Utrecht, Natuur en Milieufederatie Utrecht, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Utrechts Landschap.

Gedeputeerde Gijs de Kruif opende de dag. Hij bedankte de vrijwilligers en vertelde over zijn eigen ervaringen met vrijwilligerswerk, onder meer bij Landschap Erfgoed Utrecht. Daarna konden de deelnemers kiezen uit wandelingen, een fietsexcursie langs de bunkers en shelters van de vliegbasis, een Koude Oorlog-tour, workshops natuurfotografie en voorstellingen. De hele dag was er een markt met kraampjes. Iedereen ging naar huis met pannenkoekenmeel van Utrechtse molens. Uit de reacties van bezoekers bleek vooral waardering voor de keuze aan activiteiten, de persoonlijke ontvangst en de begeleiding. Ook de gelegenheid om andere vrijwilligers te ontmoeten werd gewaardeerd.

Cultuurhistorische bomen en heesters

Op 11 september ging op landgoed Oostbroek in De Bilt de cursus Cultuurhistorische bomen en heesters van start. In de komende bijeenkomsten trekken de deelnemers langs landgoederen in de buurt. De cursus is ontwikkeld door Bert Maes, Liesbeth Paardekooper, Dirk van Hout en Joris Hellevoort. Mooi om te zien hoe enthousiast de deelnemers zijn. Jan Beekman, regiocoördinator Noord-Nederland van de Bomenstichting, schreef op LinkedIn dat hij uitkijkt naar de volgende bijeenkomsten. Hij was te spreken over het programma en over de groep, waarin mensen met heel verschillende achtergronden samenkomen. Bij de foto: een jonge linde, opgekweekt uit zaad van de 'duizendjarige' linde in het Duitse Heede.

Excursie weidevogelbeschermers

Coördinatoren van weidevogelgroepen uit de provincie Utrecht gingen samen op excursie. Ze kregen een rondleiding bij de Vlietmolen aan de Oude Zederik in Ameide, waar ze hoorden hoe de molen het water stuwt. Daarna trokken ze de Zouweboezem in om vogels te kijken. Weidevogelgroepen zijn in de hele provincie Utrecht actief en zoeken regelmatig nieuwe vrijwilligers.

Wandelnetwerk Utrecht-Oost

Het project Realisatie Wandelnetwerk Utrecht-Oost is afgerond. Het netwerk loopt door de Utrechtse Heuvelrug, de regio Amersfoort en delen van de Gelderse Vallei en telt zo'n 1.000 kilometer aan wandelroutes. Tientallen vrijwilligers liepen de routes na om ze te controleren. Bij Landschap Erfgoed Utrecht coördineerden Tjitske Zeekant en Isabeau Vel dat werk.

Woekerende esdoorn

Medewerkers van Landelijk Gebied van de Provincie Utrecht werkten een dag op Fort bij Rijnauwen in Bunnik. Ze maakten er ruimte voor de natuur door onder meer woekerende esdoorn weg te halen. Zo dragen ze bij aan meer biodiversiteit op het fort.

Appels, peren en soep op Bijzondere Buitendag

Deelnemers aan de Bijzondere Buitendag plukten op 17 september appels en peren, samen met de vrijwilligers van de Heerlijkheid Vijfheerenlanden. Aan het eind van de dag stonden er 133 volle kratten. Tussen het plukken door was er soep.

Veendijkpad

Ontdek het mooie
buitengebied van
Bunschoten-Spakenburg.
Geniet van het weidse
uitzicht, de rust, cultuur en
natuur.

Spakenburg

Veendijkpad

Ontdek het buitengebied van Bunschoten-Spakenburg. Wandelen door het open polderlandschap van Eemland, over boerenland en door de historische stadsweiden van Bunschoten.

Op deze route van 8 kilometer geniet je van het weidse uitzicht, de rust en de combinatie van cultuur en natuur. Je loopt door de Oosterpolder, een belangrijk weidevogelgebied waar boeren en vrijwilligers samen de kievit, grutto, tureluur en scholekster beschermen. Daarom is een deel van de route van 1 maart tot 1 juli gesloten en volg je dan een alternatieve route langs de dijk (+1 km). Onderweg proef je de streek: de plakken van bakkerij Van Geurten eet je traditioneel op zondagochtend voor de kerk en Spakenburgse Harten worden gebakken voor speciale gelegenheden. Klompen aan, rugzak op en gaan!

Oosterpolder

Groeneweg

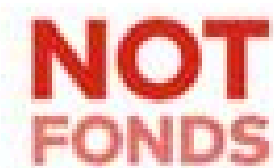
Bontepoort

Polder

Nijkerkerweg

Laakpad

Business development & partnerrelaties

300 medewerkers Rabobank aan de slag als vrijwilliger

Landschap Erfgoed Utrecht en de Rabo for Society Hub hebben op 23 september een partnerovereenkomst ondertekend. Hein Pasman en Tessa Wagensveld zetten namens beide organisaties hun handtekening.

Door de samenwerking gaan jaarlijks 300 medewerkers van de Rabobank aan de slag in de Utrechtse natuur. Daarnaast ondersteunt de bank projecten van Landschap Erfgoed Utrecht. De Rabo for Society Hub wil vrijwilligerswerk toegankelijker maken en medewerkers helpen hun goede intenties om te zetten in concrete acties.

Foto buiten: Tessa Wagensveld, Monique Jacobs, Hein Pasman en Frits Kuipers

Mediashboard

Archeodag Utrecht
Zaterdag 18 oktober 2025 | Utrecht

DE WILDE BIJ OP DE FORTEN VAN DE HOLLANDSE WATERLINIES

Veldexcursie:
12 juli en 30 augustus

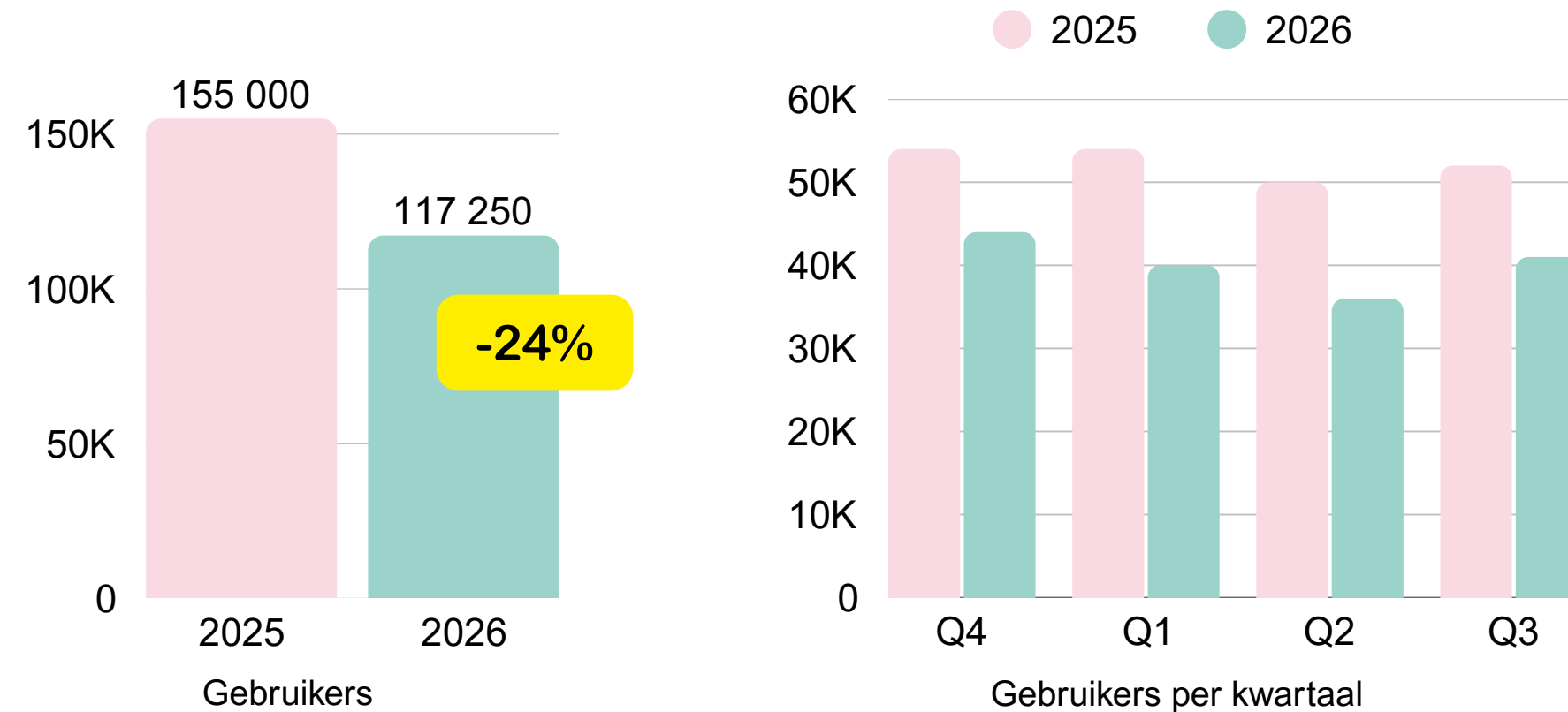
Cursus:
10 juli en 11 september

Doe je mee?

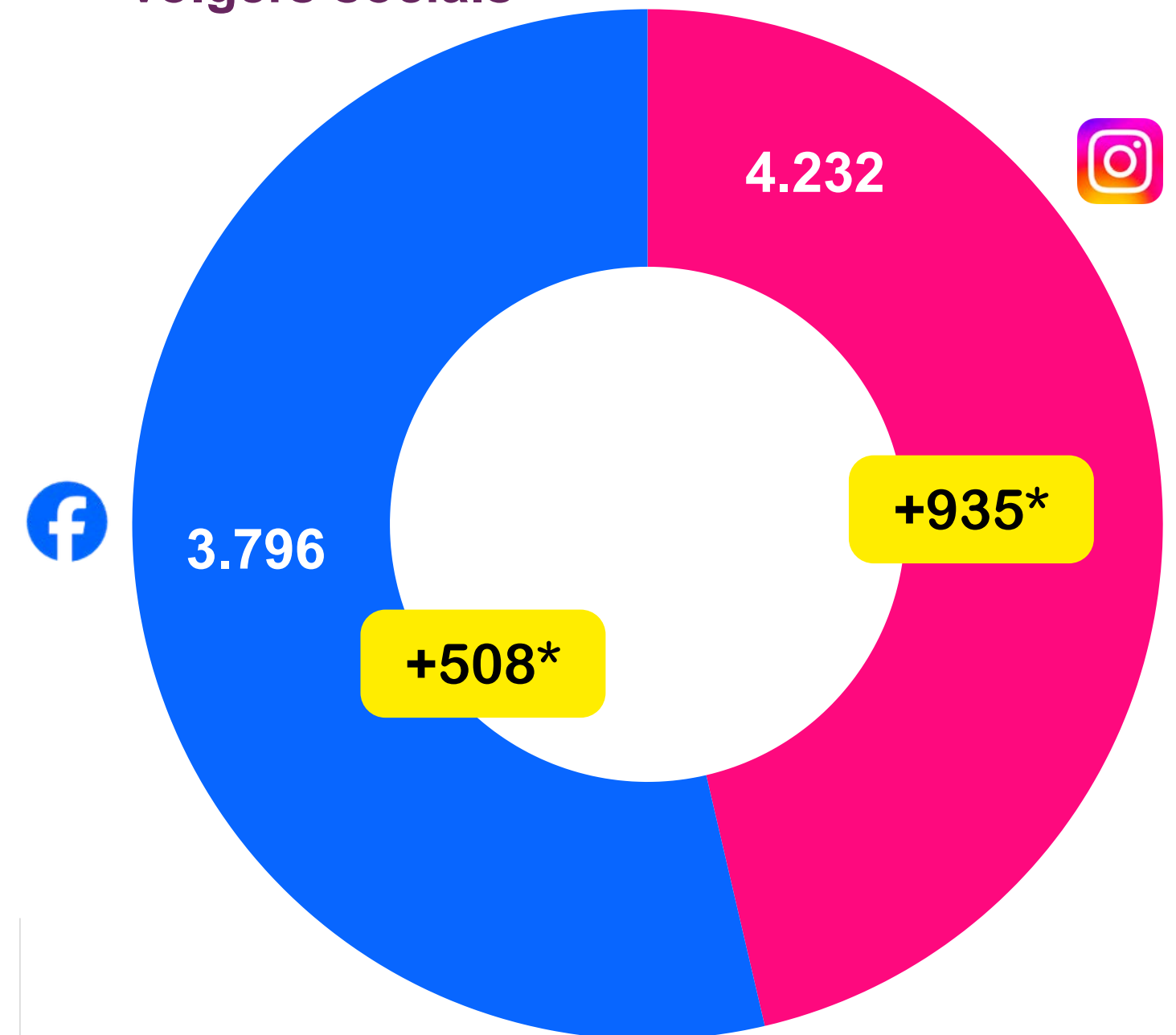
Aziatische hooima

Hein Pasma

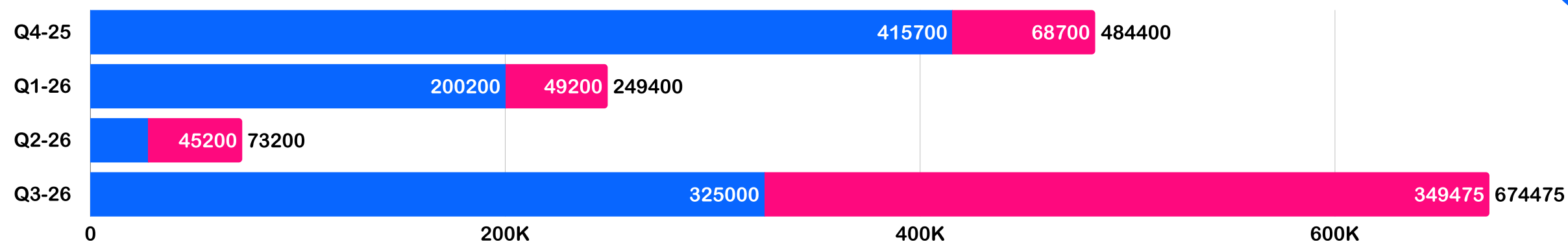
websitebezoek

volgers socials

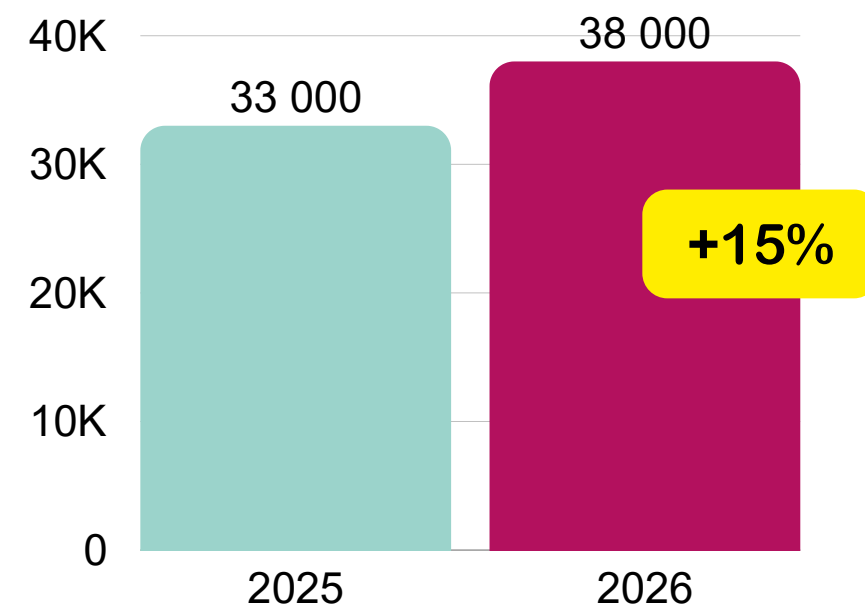
weergaven FB en Instagram (berichten, verhalen, reels etc.)

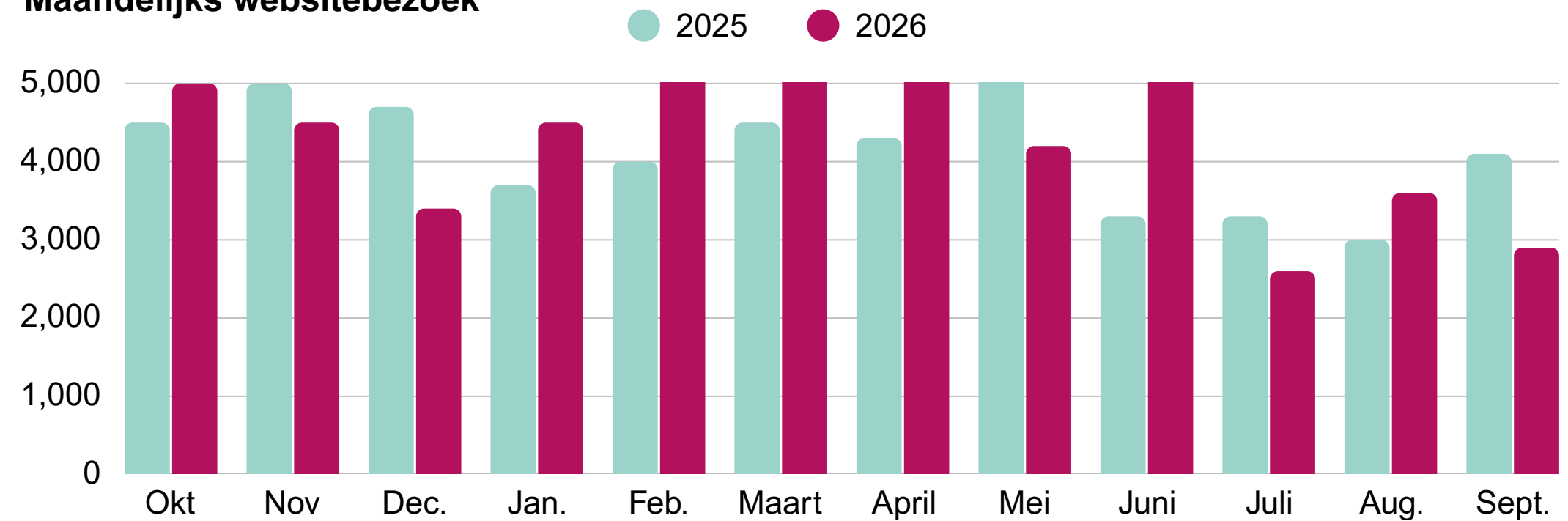
* Verschil t.o.v. vorig kwartaal

Landschap Erfgoed Utrecht

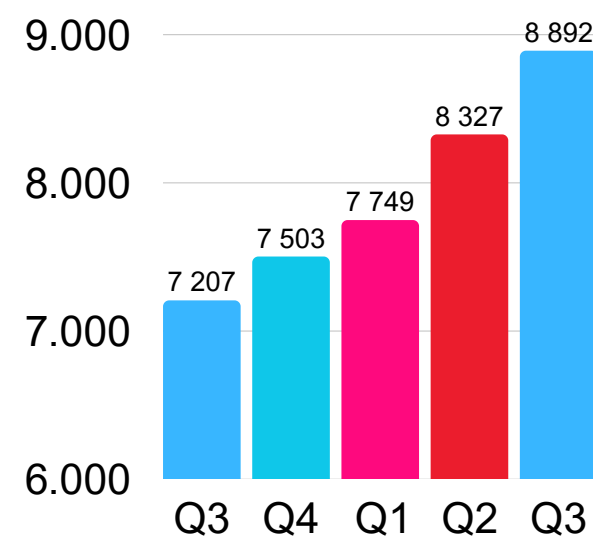
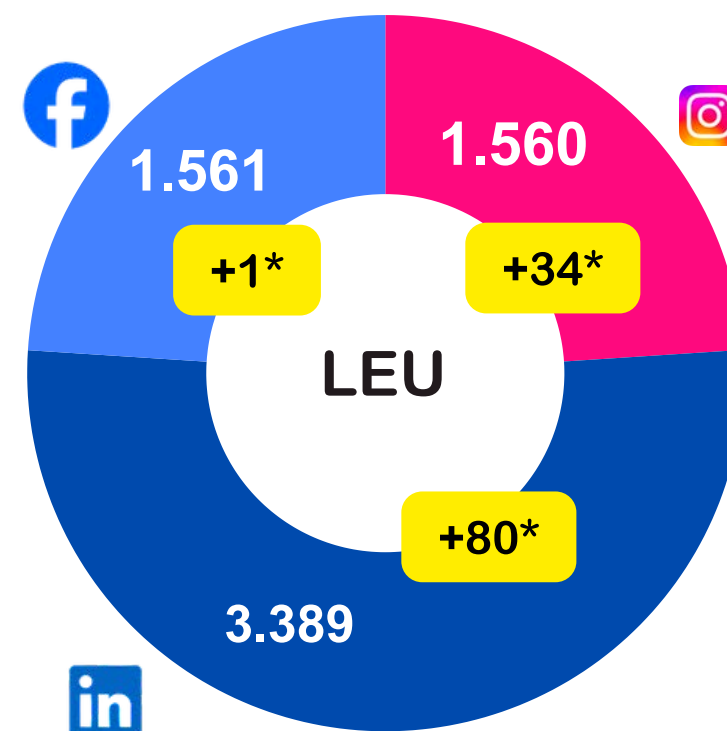
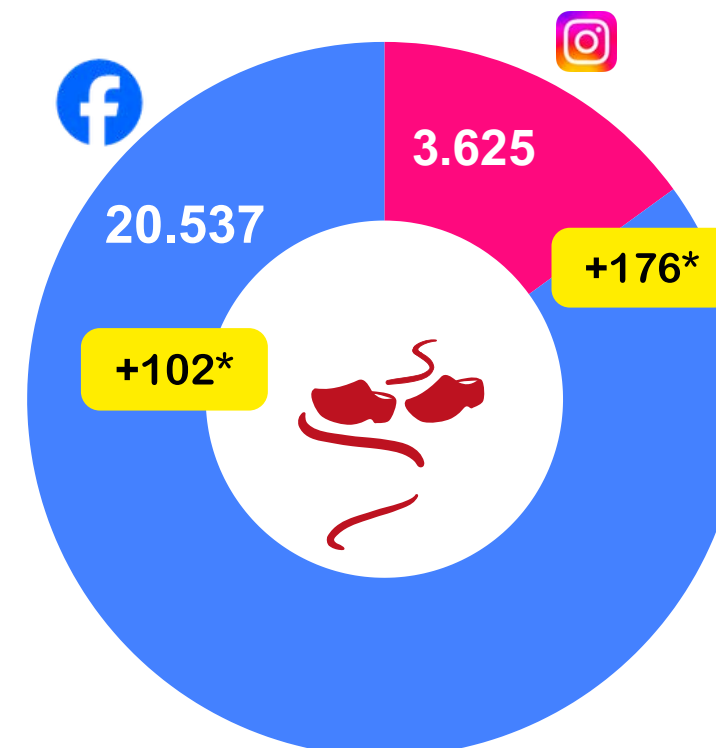
Aantal websitebezoekers 1e 9 maanden

Maandelijks websitebezoek

Nieuwsbriefabonnees

* Verschil t.o.v. vorig kwartaal

Landschap+ Erfgoed Utrecht

Het is jouw wereld